

Sygn. akt I ACa 1345/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki (spr) SSO del. Izabella Dyka
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa T. D.

przeciwko P. H.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 25 września 2012 r. sygn. akt I C 339/12

oddala apelację i zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1 800zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1345/12

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym przeciwko P. H., T. D. wniósł o zasądzenie od pozwanego na woja rzecz kwotę 80.000 zł zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci zdrowia, czci, nazwiska, opinii i wizerunku oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

W podstawie faktycznej dochodzonego roszczenia zostało wskazane, że pozwany na portalach internetowych przez 6 dni umieszczał artykuły, w których podawał nieprawdziwe i obraźliwe dla powoda treści. Stanowiło to brak rzetelności zawodowej. Na skutek powyższych zdarzeń powód doznał strat moralnych i materialnych, których zakres daje podstawę do dochodzenia wskazanej w pozwie kwoty. Powód przyznał, że w sprawie karnej doszło do zawarcia między stronami ugody.

Pozwany początkowo powołując się na zawartą między stronami ugode w postępowaniu karnym zgłaszał formalny zarzut powagi rzeczy osadzonej między stronami z art. 199 k.p.c., ostatecznie jednak po odmowie przez Sąd Okręgowy odrzucenia pozwu w sprawie wniósł o oddalenie powództwa. Pozwany wniósł także o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania. Jego zdaniem strony w postępowaniu karnym ugodą ukształtowały konkretne warunki zakończenia między nimi sporu, co ma bezpośredni wpływ na ich relacje w sferze cywilno-prawnej.

Wyrokiem z 25 września 2012 r. wydanym do sygn. akt I C 339/12 Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W ustaleniach stanu faktycznego sprawy Sąd I instancji wskazał, że 23 listopada 2009 r. powód skierował do Sądu Okręgowego w Kielcach akt oskarżenia przeciwko pozwanemu o przestępstwo z art. 212 § 2, art. 216 § 2 w zw. z art. 12 k.k. W sprawie tej strony reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników zawarły ugode o treści: „Oskarżony P. H. zobowiązuje się do umieszczenia na portalach internetowych (...) oraz (...) w terminie 14 dni od uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania oświadczenia o następującej treści: Przepraszam Pana T. D., że w okresie od 9 października 2008 r. do 5 sierpnia 2009 r. umieszczałem na w/w portalach (...) oraz (...) nieprawdziwe informacje na Jego temat i użyłem sformułowań zniesławiających Pana T. D.. Wyrażam z tego powodu ubolewanie i oświadczam, że opisane wyżej treści przekazane mi zostały przez osoby trzecie, którym pochopnie zaufałem. Oskarżony zobowiązuje się do zwrotu T. D. poniesionych przez niego kosztów procesu 2.440 zł w tym zastępstwa procesowego oraz 300 zł tytułem zryczałtowanych wydatków w terminie 2 miesiące od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Pozwany P. H. zobowiązuje się ponadto do wpłacenia na cel społeczny, na rzecz (...) Centrum Onkologii w K. kwotę 5.000 zł w terminie do końca maja 2012 r.”

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Otóż przedmiotowe w sprawie artykuły odpowiadały artykułom wskazanym w prywatnym akcie oskarżenia w sprawie karnej. Z treści zaś wspomnianej wyżej ugody wynika, że ugoda dotyczy zdarzeń opisanych w pozwie. Świadczy o tym zapis ugody „w okresie od 9 października 2008 r. do 5 sierpnia 2009 r.”. Żadna ze stron tej okoliczności nie kwestionowała. W ugodzie zaś pozwany przeprosił powoda za to, że w portalach internetowych umieszczał nieprawdziwe informacje na temat powoda i użył sformułowań go zniesławiających, tudzież zobowiązał się do wpłacenia na cel społeczny kwoty 5.000 zł. Powód zaś powołując w sprawie art. 24 k.c. stwarza warunki, w których jego roszczenie winno być ocenione przez pryzmat art. 448 w zw. z art. 24 k.c., przy czym powołuje się na okoliczności faktyczne, jakie były podstawą skierowanego do sądu karnego aktu oskarżenia. Nie ma żadnych wątpliwości, że łączy je ze zdarzeniami, które były objęte w/w ugodą. Na tym też tle Sąd Okręgowy stwierdził, że żadna ze stron ugody nie podważała, nie uchylała się od jej skutków prawnych. Nadto treść ugody, analizowana pod kątem art. 58 k.c. nie świadczy o tym, iżby była ona sprzeczna z prawem lub niezgodna z zasadami współżycia społecznego. W tej sytuacji ugoda odpowiadała prawu i posługiwała się instytucjami opisanymi w art. 24 k.c. Z kolei tak zadośćuczynienie jak i zapłata odpowiedniej kwoty na cel społeczny zostały zaliczone przez ustawodawcę do środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego, spełniając przy tym właściwą funkcję kompensacyjną. Strony sporu ukształtowały, w ramach uprawnień powoda mogącego dochodzić tak zadośćuczynienia jak i zapłaty na cel społeczny, konkretny sposób jego zakończenia. Zostało to w protokole rozprawy z 13 września 2011 r. odnotowane. Niewykluczone jest, że gdyby pozwany wiedział, że powód będzie dochodził dalszych roszczeń poza uzgodnionych w ugodzie, nie podpisałby jej. Skoro ugoda jest umowa zasada obowiązująca o jej dochowaniu znajduje w pełni zastosowanie.

Dalej Sąd Okręgowy zaznaczył, że strony ugody, której przedmiotem może być przedmiot postępowania sądowego jak i stosunku nie objętego postępowaniem w konkretnej sprawie, czynią sobie wzajemne ustępstwa. Ich rozmiar i rodzaj pozostaje w gestii zainteresowanych. Skoro zatem strony zawarły na powyższych zasadach przedmiotowa w sprawie ugode, i nie uchylały się od jej skutków, to też jest ona dla nich wiążąca.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy oddalił wniosek powoda dotyczący jego przesłuchania w charakterze strony na okoliczność naruszenia jego dóbr osobistych oraz skutków tych naruszeń, uznając brak podstaw do prowadzenia tego dowodu.

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

W apelacji od powyższego orzeczenia, ostatecznie w zakresie oddalenia powództwa odnośnie zadośćuczynienia w kwocie 20.000 zł (k.95/2) powód zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

-I) Obrazę przepisów prawa materialnego, a to:

a) art. 24 § 1 i 3, w zw. z art. 448 k.c. – poprzez błędna wykładnię skutkującą bezpodstawnym przyjęciem, że ugoda zawarta przez strony w procesie karnym z oskarżenia prywatnego powoda obejmowała zarówno zadośćuczynienie na rzecz pokrzywdzonego, jak i zapłatę odpowiedniej sumy na cel społeczny i jako taka kończyła spór między stronami w sytuacji, gdy dotyczyła ona roszczenia na rzecz pokrzywdzonego wyłącznie o charakterze niemajątkowym w postaci publikacji oświadczenia o określonej treści i kończyła spór wyłącznie w postępowaniu karnym zainicjowanym prywatnym aktem oskarżenia, a nadto nie zawierała żadnego ograniczenia dla powoda do możliwości dochodzenia od pozwanego zadośćuczynienia o charakterze majątkowym w postępowaniu cywilnym,

b) art. 65 k.c. – poprzez niezastosowanie, a tym samym niedokonanie wykładni oświadczenia woli zawartej przez strony w ugodzie kończącej postępowanie karne, a także nieodniesienie się do zachowania stron już po zawarciu ugody oraz sposobu jej wykonania przez zobowiązanego, co pozwoliłoby jednoznacznie przesądzić, co było wolą stron wyrażoną w tekście ugody.

- II) naruszenie przepisów postępowania, mające decydujący wpływ na wynik sprawy, a to art. 328 § 2 k.p.c. – poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, nieustalenie w drodze wykładni ich znaczenia i niezastosowanie norm prawnych w związku z poczynionymi ustaleniami faktycznym, co uniemożliwiło skarżącemu dokonanie oceny toku wyводу Sądu, który doprowadził do wydania orzeczenia odmawiającego uwzględnienia pozwu.

Apelant z powołaniem się na dyspozycje art. 368 § 1 pkt. 4 k.p.c. wniósł również o dopuszczenie i przeprowadzenie w sprawie dowodów z dokumentów w postaci: kopii tytułu wykonawczego ze sprawy karnej, kopii wniosku powoda do organu egzekucyjnego wobec pozwanego, kopii zajęcia wynagrodzenia za pracę pozwanego przez organ egzekucyjny, kopii oświadczenia (...) Centrum Onkologii w K. o braku zapłaty przez pozwanego należności 5.000 zł wynikającej z przedmiotowej ugody – wszystko na okoliczność niewykonania przez pozwanego ugody ze sprawy karnej, co uzasadnia twierdzenie, że pozwany zawarł ugodę w celu obejścia prawa, jest niezgodna z zasadami współżycia społecznego i nie została wykonana przez niego w całości.

Nadto powód zaznaczył, że wobec faktu braku uwzględnienia jego wniosku o przeprowadzenie dowodu z jego przesłuchania w charakterze strony, uniemożliwiono mu wypowiedzenie się w kwestii wykonania ugody, przedstawienia przedmiotowych dowodów przed Sądem I instancji było niemożliwe.

Wobec powyższego apelant wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości; ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda okazała się bezzasadna.

Na wstępie wypada zauważyć, że wszelkie ustalenia stanu faktycznego dokonane przez Sąd I instancji są prawidłowe i kompletne, stąd też stanowiące wystarczającą podstawę dla rozstrzygnięcia sprawy.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do kluczowego dla powodzenia apelacji jej zarzutu w pkt. I a dotyczącego naruszenia prawa materialnego, a to art. 24 § 1 i 3, w zw. z art. 448 k.c. – poprzez błędna wykładnię skutkującą bezpodstawnym przyjęciem, że ugoda zawarta przez strony w procesie karnym z oskarżenia prywatnego powoda obejmowała zarówno zadośćuczynienie na rzecz pokrzywdzonego, jak i zapłatę odpowiedniej sumy na cel społeczny i jako taka kończyła spór między stronami w sytuacji, gdy dotyczyła ona roszczenia na rzecz pokrzywdzonego wyłącznie o charakterze niemajątkowym w postaci publikacji oświadczenia o określonej treści i kończyła spór wyłącznie w postępowaniu karnym zainicjowanym prywatnym aktem oskarżenia, a nadto nie zawierała żadnego ograniczenia dla powoda do możliwości dochodzenia od pozwanego zadośćuczynienia o charakterze majątkowym w postępowaniu cywilnym.

Na tym tle przypomnieć należy, że istotą ugody skonfliktowanych stron jest czynienie sobie wzajemnie ustępstw w zakresie oczekiwanych rezultatów stosunku prawnego, które należy zaliczyć do przedmiotowo istotnych elementów ugody (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 lipca 2002 r., I CKN 915/00, LEX 56895). Rozmiar i rodzaje ustępstw pozostają w gestii zainteresowanych podmiotów stosunku. Mogą być one bardzo różne i obiektywnie rzecz ujmując nie muszą być jednakowo ważne. Nie jest także wymagane ażeby wzajemne ustępstwa czynione sobie przez strony ugody były ponadto *expressis verbis* wymienione w treści ugody. Jeżeli bowiem została zawarta ugoda, a z jej treści nie wynika, że objęto nią jedynie część łączącego strony stosunku prawnego (np. tylko niektóre z roszczeń), należy przyjąć uregulowanie przez strony wszystkich elementów łączącego je stosunku. (...) Nie mogą zatem powstać nowe roszczenia, wynikające „...z tych samych stosunków prawnych, co roszczenia już objęte ugodą”, gdyż wykonanie zawartej już poprzednio ugody pociąga za sobą wygaśnięcie tego stosunku prawnego (tak Sąd Najwyższy w tezie 1 odn. wyroku z 26 czerwca 2008 r., II CSK 98/08, LEX nr 637701) Obiektywna ocena, czy każda ze stron rzeczywiście poniosła uszczerbek, i czy ustępstwa są ekwiwalentne, nie ma wpływu na ważność ugody zwłaszcza z uwagi na fakt, że strony zrezygnowały z obiektywnej oceny sądu (M. Pyziak-Szafnicka, glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 19 kwietnia 1991 r., I ACr 79/91, OSP 79/91, OSP z 1992 r., z. 11-12, poz. 243). Przedmiotem ugody może być jakikolwiek stosunek prawny, bez względu na źródło powstania tego stosunku (tak A. Szpunar, glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 10 listopada 1999 r., I CKN 205/98, Rejent 2000, nr 9, s. 105).

Analizując na powyższym tle związkowe akta karne w sprawie prowadzonej do sygn. akt XII 423/10, trzeba zauważyć, że zanim strony zawarły ugodę 13 września 2011 r. prowadziły wcześniejsze negocjacje co treści i zakresu ugody. W szczególności na rozprawach w dniu 15 lutego i 22 marca 2010 r. strony wypowiadały się w przedmiocie możliwości zawarcia ugody, jak również jej treści, zaś po odbyciu przez Sąd kolejnych 4-ch rozpraw strony w końcu ugodziły się. Oznacza to, że ustaliły formę kompensaty mającej być dokonanej przez pozwanego na rzecz powoda w przedmiocie zadośćuczynienia (w ogólnym znaczeniu tego słowa) za krzywdy jakich doznał T. D. w wyniku działań P. H.. Dotyczyło to złożenia stosownego oświadczenia (art. 24 § 1 k.c.) jak również zapłaty odpowiedniej sumy na cel społeczny (art. 448 k.c.). Zatem powód zrezygnował z zapłaty przez pozwanego na jego rzecz zadośćuczynienia o którym mowa w art. 448 k.c., dochodząc do wniosku, że świadczenia opisane w ugodzie kompensują mu doznaną krzywdę. Trzeba przy tym dodać, co trafnie konstatuje Sąd I instancji, że z treści wspomnianej wyżej ugody wynika obejmowanie nią zdarzeń opisanych w pozwie. Żadna ze stron tej okoliczności nie kwestionowała. Powód natomiast powołując się w sprawie na art. 24 k.c. stwarza warunki, w których jego roszczenie winno być ocenione przez pryzmat art. 448 w zw. z art. 24 k.c., przy czym powołuje się na okoliczności faktyczne, jakie były podstawą skierowanego do sądu karnego aktu oskarżenia. Zatem nie ma żadnych wątpliwości, że łączy je ze zdarzeniami, które były objęte w/w ugodą.

W tej sytuacji powód poprzez zawarcie ugody utracił prawo do dochodzenia dalszej kompensaty w postaci zadośćuczynienia, gdyż uregulował nią wszelkie łączące go z pozwanym stosunki prawne wynikające z inkryminowanego przez niego zdarzenia w postaci naruszenia dóbr osobistych poprzez zamieszczania na portalach internetowych nieprawdziwych informacji. Co prawda we w powołanym wyżej wyroku Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2008 r. wskazuje się, że dopiero wykonanie zmodyfikowanego ugodą zobowiązania prowadzi do wygaśnięcia stosunku

prawnego łączącego strony ugody, jednakże powód w apelacji zarzuca brak wykonania przez pozwanego obowiązku zapłaty kwoty na cel społeczny, zaś w pozwie i apelacji domaga się zapłaty zadośćuczynienia, zatem innej, już niedopuszczalnej, wobec kompleksowego uregulowania w ugodzie stosunku prawnego, rekompensaty za doznana krzywdę.

Reasumując stwierdzić należy, że ugody sądowe nie korzystają z powagi rzeczy osadzonej. Powołanie się w toku procesu na uprzednie załatwienie sprawy (likwidację sporu) w drodze ugody prowadzi, w razie ustalenia braku niepewności co do roszczeń wynikających z pierwotnego stosunku prawnego, czy spór istniejący lub mogący powstać z tego stosunku został zlikwidowany w drodze ugody – do oddalenia powództwo, (Komentarz do k.c. księga trzecia, Zobowiązania tom 2, pod redakcją Gerarda Bieńka Wyd. Praw W-wa 1999, s. 592), co prawidłowo zostało orzeczone przez Sąd I instancji.

Wobec powyższych ustaleń i ocen dalsze zarzuty apelacji zawarte w jej pkt. I b (naruszenie art. 65 k.c.) oraz w pkt. II (naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 328 § 2 k.p.c.) są bezprzedmiotowe dla oceny skuteczności apelacji. Podobnie rzecz się przedstawia z wnioskami o dopuszczenie dowodów wskazywanych w apelacji, dodatkowo niemożliwych do przeprowadzenia z punktu widzenia art. 381 k.p.c.

Z tych wszystkich względów Sąd odwoławczy przy zastosowaniu art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda, rozstrzygając przy tym o kosztach postępowania apelacyjnego na zasadzie odpowiedzialności stron za wynik procesy przewidzianej w art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Wysokość zaś tych kosztów, w kontekście wartości przedmiotu zaskarżenia, została zdeterminowana treścią § 12 ust. 1 pkt. 2 w zw. z § 6 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa pomocy udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).